

Od teatru świetlnego do multipleksu

Łódź przez lata była niekwestionowaną stolicą polskiej kinematografii. Jej związki z filmem sięgają 1 sierpnia 1896 roku, kiedy to w parku Helenów odbył się pierwszy pokaz filmowy w mieście. W roku 1899 bracia Krzemińscy założyli tutaj pierwszy stały kinematograf na ziemiach polskich - "Teatr żywych fotografii", który znajdował się prawdopodobnie w lokalu sklepowym przy ul. Piotrkowskiej 120. Od roku 1901 pokazy organizowano w sklepie przy Nowym Rynku nr 4 (obecnie pl. Wolności). Niezwykła ich popularność wśród mieszkańców spowodowała, że do budynku wchodziło się drzwiami, ale wychodziło już przez okno - tłumy widzów oczekujących na kolejny seans były bowiem tak duże, że uniemożliwiały wcześniejszym widzom normalne jego opuszczenie. W tym czasie zaczęły powstawać następne iluzjony. Do bardziej znanych należały m.in.: Theatre Optique Parisienne przy ul. Piotrkowskiej 15 - prowadzony przez pradziadków Jana Jakuba Kolskiego, The Bio-Express przy ul. Zielonej 2 czy Belle-Vue przy ul. Mikołajewskiej 40 (Sienkiewicza).

W roku 1908 wybudowano pierwszy gmach od początku przeznaczony na kino - Odeon przy ul. Przejazd 2 (późniejsze kino Gdynia przy ul. Tuwima). Wkrótce powstały kolejne kinematografy m.in.: Luna przy ul. Przejazd 1 - luksusowe kino posiadające marmurowe schody i kryształowe żyrandole, oraz Casino przy ul. Piotrkowskiej 67. Ten ostatni należał do największych w całym Królestwie Polskim z 1000 miejsc i wielką nowością - "samootwierającymi" się fotelami.

W roku 1913 w parku Helenów uruchomione zostało pierwsze kino na wolnym powietrzu. Umieszczone zostało na płycie cyklodromu (toru do wyścigów rowerowych). Trybuny służyły za widownię, pokazy zaczynały się dopiero po zapadnięciu zmroku. Pierwszym kinem dźwiękowym w Łodzi był Splendid przy ul. Narutowicza 20 (dzisiejsze kino Bałtyk).

W roku 1918 istniało i funkcjonowało już 11 kin m.in.: Arkadia przy ul. Piotrkowskiej 22, Urania przy ul. Cegielnianej 34 (Jaracza)/ róg Piotrkowskiej, Corso przy ul. Zielonej 2, Grand-Kino przy ul. Krótkiej 1 (Traugutta). W latach 1908-1914 wyświetlano najczęściej filmy francuskie, rosyjskie, duńskie, włoskie, niemieckie. W repertuarze kin dominowały melodramaty, obrazy sensacyjne i komedie. W latach 20-tych coraz większą popularnością cieszyły się westerny, opowieści kryminalne i gangsterskie, a także filmy sensacyjno-przygodowe.

W roku 1922 powołano do życia Miejski Kinematograf Oświatowy - placówkę kulturalnooświatową mającą propagować wśród młodzieży, za pomocą odpowiednio dobranych filmów, oświatę i kulturę. Według statystyk w latach 1918-1920, frekwencja w kinach była pięciokrotnie wyższa niż w teatrach. W roku 1921 łódzkie kina odwiedziło 2,6 mln. widzów. W roku 1938 liczba ta wzrosła do 6 mln.

Po II wojnie światowej podejmowano szereg inicjatyw w zakresie uruchamiania kin objazdowych, będących nie tylko elementem rozpowszechniania tej formy kinematografii, lecz przede wszystkim środkiem propagandowym. W roku 1945 do Łodzi przeniesiono Wytwórnę Filmową Wojska Polskiego, przekształconą następnie w Wytwórnę Filmów Fabularnych. Początkowo Wytwórnia działała w ramach przedsiębiorstwa "Film Polski", realizując obok filmów fabularnych, także filmy propagandowe, reportażowe, oświatowe i dokumentalne (kronika filmowa). Od 1 stycznia 1950 roku Wytwórnica stała się państwowym przedsiębiorstwem wyodrębnionym. W zakres produkcji wchodziły, obok filmów fabularnych, także filmy animowane - rysunkowe i kukiełkowe - oraz dubbing. W okresie PRL-u powstawało tutaj kilkadziesiąt obrazów rocznie.

W roku 1960 mocą zarządzenia ówczesnego Ministra Kultury i Sztuki powołano Miejski Zarząd Kin w Łodzi. W tym czasie repertuar kinowy zdominowany był niewątpliwie przez filmy produkcji krajów socjalistycznych. Do najczęściej wyświetlanych gatunków filmowych należały: komedie, filmy przygodowe i sensacyjne. Można było je obejrzeć w takich kinach jak: Bałtyk, Włókniarz, Świt, Pokój, Tatry czy Muza. Miejski Zarząd Kin dbał m.in.: o podwyższenie poziomu technicznego projekcji - poprzez unowocześnienie aparatury i sprzętu kinowego oraz wykonywanie remontów w obiektach kinowych - dla podniesienia estetyki budynków i zapewnienia lepszej wygody widzom i personelowi kin.

W roku 1970 liczba kin w Łodzi wzrosła do 35 o łącznej liczbie 12 tysięcy miejsc. W latach 80. liczba kin zaczęła maleć. W następnej dekadzie proces ten znacznie przyspieszył. Z kilkudziesięciu kin do dziś przetrwało zaledwie kilka. Równocześnie w ostatnich latach w Łodzi powstały dwa duże multipleksy - kompleksy kinowe, gdzie w jednym miejscu znajduje się kilkanaście większych i mniejszych sal kinowych.